

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

1. Innledning

Kulturdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner trådte i kraft 1. januar 2010. Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet. Ordningen skal kompensere organisasjonene for merverdiavgiftskostnader til varer og tjenester etter enkelte fradrag. Det gis kompensasjon innenfor den rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen er den største ordningen for frivillig sektor og den som når bredest ut både geografisk og på tvers av sektorer (barne- og ungdomsorganisasjoner, kunst, musikk, tros- og livssyn, idrett, osv.). Mer enn 22 000 lag og foreninger mottar nærmere 1,7 mrd. fra ordningen i 2020. Mer enn 95 prosent av mottakerne er lokale og regionale lag og foreninger.

2. Bakgrunn

Nytt regelverk for merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner ble innført i 2019. Hovedformålet med endringene var å gjøre ordningen enda mer treffsikker, bl.a. ved at mindre organisasjoner skulle få noe mer uttelling i ordningen i tråd med at disse har større andel av merverdiavgiftskostnader som del av driftskostnadene enn store organisasjoner. Det ble gjort endringer i beregningsmodellen som danner grunnlaget for ordningen for å ivareta dette. Endringen ble gjort i samsvar med frivillig sektor, deriblant Frivillighet Norge, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite og Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner.

Tildeling i 2019 og 2020 viser at endringen har fungert etter intensjonen. I 2020 var det 21 500 organisasjoner som hadde under 5 millioner kroner i godkjent søknadsgrunnlag. Disse organisasjonene mottok 45 prosent av midlene i 2020 som er en økning på 5 prosent siden nytt regelverk ble innført.

3. Departementets forslag

På bakgrunn av erfaringer med saksbehandling i 2019 og 2020 og innføring av ny trossamfunnslov fra 1.1.2021 legger Kulturdepartementet opp til to endringer i gjeldende regelverk:

- Krav til oppdaterte vedtekter i frivillighetsregisteret endres til krav om vedtekter, se punkt 3.1.
- Frivillige organisasjoner med en kobling til Den norske kirke kan fra 2021 motta midler fra merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner dersom de er registrert i frivillighetsregisteret og ikke inngår i den fylkeskommunale og kommunale kompensasjonsordningen. Øvrige kriterier for deltakelse i ordningen må være oppfylt, se punkt 3.2.

3.1. Om vedtekter

Lotteri- og stiftelsestilsynet henter vedtekter fra frivillighetsregisteret i forbindelse med saksbehandling av søknader i merverdiavgiftskompensasjonsordningen. Dette er i tråd med prinsipper om gjenbruk av data i det offentlige. Fra 2019 ble det stilt krav om at søkere, underledd og aksjeselskap må ha registrert oppdaterte vedtekter i frivillighetsregisteret, jf. § 5, tredje ledd i forskriften. Det har i ettertid vist seg at innføring

av dette kravet har medført uklarheter for enkelte organisasjoner og gitt noen utilsiktede virkninger. Det er i dag ingen plikt i frivillighetsregisterloven om at organisasjonene må ha oppdaterte vedtekter i frivillighetsregisteret. Dersom det er gjort endringer i foreningens vedtekter etter at vedtektene ble fremlagt for frivillighetsregisteret som kan ha betydning for utfallet av søknad om merverdiavgiftskompensasjon, er det søkers ansvar å sørge for at forvalter er gjort kjent med dette. Det legges derfor opp til at det er tilstrekkelig at organisasjonene har fremlagt vedtekter for frivillighetsregisteret i forbindelse med nyregistrering, jf. frivillighetsregisterloven § 8 annet ledd siste punktum. Krav om at det må være registrert oppdaterte vedtekter i frivillighetsregisteret utgår.

I forbindelse med videreutvikling av frivillighetsregisteret vil det være behov for en gjennomgang av frivillighetsregisterloven med tilhørende forskrift. På sikt vil det derfor kunne være aktuelt å gjeninnføre krav om oppdaterte vedtekter.

3.2. Om Den norske kirke

Den norske kirke har ikke vært inkludert i målgruppen til merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, ettersom den tidligere har vært en del av statsforvaltningen og dermed regnet som offentlig virksomhet som ikke er tilskudsberettiget. Skillet mellom stat og Den norske kirke bidro til at regelverket for merverdiavgiftskompensasjonsordningen ble endret fra 2019 med en presisering av at *Den norske kirke, de kirkelige fellelrådene, menighetsrådene, organisasjoner som direkte eller indirekte er tilknyttet slike eller som et av rådene på annen måte kan legge føringer for, og virksomhet som ellers kommer disse organene til gode ikke inngår i ordningen*, jf. forskrift § 3 tredje ledd punkt g.

Den norske kirke har ikke registreringsrett i frivillighetsregisteret. I statens rammetilskudd blir det kompensert for at Den norske kirkes sentrale og regionale organer betaler merverdiavgift. Kirkelige fellelråd og menighetsråd inngår i den kommunale og fylkeskommunale merverdiavgiftskompensasjonsordningen (merverdiavgiftskompensasjonsloven). Tros- og livssynsorganisasjoner utenom Den norske kirke har rett til registrering i frivillighetsregisteret som selvstendige juridiske enheter i kategorien ikke-økonomiske foreninger. Disse kan dermed motta midler fra merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner dersom de fyller øvrige vilkår. Erfaringer fra saksbehandling etter ny forskrift fra 2019 har synliggjort at et fåtall tros- og livssynsorganisasjoner ikke inngår i merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, og heller ikke inngår i den kommunale og fylkeskommunale ordningen. Dette fører potensielt til forskjellsbehandling av organisasjoner på tros- og livssynsfeltet.

Innføring av ny trossamfunnslov 1. januar 2021 befester skillet mellom stat og Den norske kirke. Departementet vurderer derfor at ordningen for frivillige organisasjoner kan åpne opp for frivillige organisasjoner med direkte eller indirekte tilknytning til Den norske kirke, men som ikke mottar kompensasjon fra den fylkeskommunale og kommunale ordningen, kan inngå i målgruppen for ordningen for frivillige organisasjoner fra 2021. Det stilles krav til at disse må være registrert i frivillighetsregisteret. Øvrige vilkår må være oppfylt.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en administrativ forenkling for organisasjonene og forvalter. Et fåtall nye organisasjoner vil kunne ta del i ordningen. Dette vil ikke få vesentlige konsekvenser for øvrige mottakere i ordningen. Forslaget har ingen budsjettmessige konsekvenser.

5. Forslag til endringer

I forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner gjøres følgende endringer:

§ 5. Generelle vilkår, tredje ledd skal lyde:

- Søkere, underledd og aksjeselskap må ha registrert vedtekter i frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven § 8 andre ledd siste punktum.

§ 3, tredje ledd punkt g) skal lyde:

- Organisasjonene må oppfylle vilkår gitt i eller i medhold av denne forskrift. Det gis likevel ikke kompensasjon for merverdiavgiftskostnader til følgende organisasjoner og virksomhet:

g) Den norske kirke, de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene

Oppheves "...organisasjoner som direkte eller indirekte er tilknyttet slike eller som et av rådene på annen måte kan legge føringer for, og virksomhet som ellers kommer disse organene til gode."

Endringene skal gjelde fra søknadsåret 2021 og trer i kraft fra vedtaksdato.

6. Høringsfrist

Høringsfristen er 22. februar 2021. For å avgi høringsuttalelse, gå til www.regjeringen.no/2826504. Bruk den digitale løsningen for høringsuttalelser ved å klikke på «Send inn hørings svar». Høringsuttalelser er offentlige etter offentlighetsloven, og vil bli publisert på våre nettsider.

Vedlegg: Gjeldende forskrift med spor endringer.